

Õiguskantsler

Teie 25.06.2015 nr

Meie 12.11.2015 nr 6-4/150877/1505031

Rasedusega arvelevõtmise tingimus Tallinna sünnitoetuse maksmisel

Austatud [ ]

Pöördusite õiguskantsleri poole avaldusega, milles juhtisite tähelepanu, et Tallinna linn maksab sünnitoetust vaid siis, kui lapse sünnitanud ema on rasedusega arvele võetud enne 12. rasedusnädalat. Küsimust analüüsid joudsin järeldusele, et Tallinna Linnavolikogu määruse nr 27 „[Sotsiaaltoetuste maksmise tingimused ja kord](#)“ § 13 lõike 1 punktiga 2 kehtestatud tingimus, mis nõuab sünnitoetuse saamiseks rasedusega arvele võtmist enne 12. rasedusnädalat, ei ole vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega. Selgitan lähemalt.

1. [Eesti Vabariigi põhiseaduse](#) (edaspidi: PS) § 12 lõige 1 sätestab võrdse kohtlemise nõude, mis ei luba kohelda võrreldavas olukorras olevaid isikuid ebavõrdselt. Seda põhimõtet on rikutud, kui erinevaks kohtlemiseks puudub mõistlik ja asjakohane põhjus. Seega tuleb praeguses asjas küsida, kas Tallinna Linnavolikogu määrusega nr 27 „Sotsiaaltoetuste maksmise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus*) kehtestatud tingimusest tulenevalt koheldakse põhjendamatult erinevalt neid naisi, kes rasedusega enne 12. rasedusnädalat arvele ei võta, võrreldes nende naistega, kes seda tingimust täidavad.

2. Erineva kohtlemise põhjendatuse hindamiseks tuleb esmalt uurida, mis on Tallinna linna sünnitoetuse eesmärk. See aitab omakorda vastata küsimusele, miks kõnealune tingimus sünnitoetuse saamiseks kehtestati.

3. Tallinna sünnitoetuse maksmise üldiseks eesmärgiks on tagada lapsele ja tema vanematele parem toimetulek lapse sünniga kaasnevate kulutustega.¹ Täiendava eesmärgina võib aga näha sündiva lapse ja raseda naise tervise kaitset. Selleks, et motiveerida rasedaid naisi end võimalikult varakult arsti juures arvele võtma ja arsti regulaarsel jälgimisel olema, kehtestati sünnitoetuse saamiseks kõnealune tingimus.²

4. Raseduse varane diagnoosimine ja arstlik jälgimine on naistearstide sõnul oluline mitmel põhjusel.³ Esiteks võimaldab see võimalikult vara välja sõeluda riskirasedad. Samuti aitab see arstidel kaitsta tulevase ema tervist, näiteks siis kui rase naine põeb mõnd kroonilist haigust ja

¹ Nii sõnastas Tallinna sünnitoetuse maksmise eesmärgi Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium asjas nr [3-4-1-11-10](#), milles Riigikohtul tuli hinnata vanema elukohta puudutava tingimuse põhiseaduspärasust (p 51).

² Sellele eesmärgile viitas Tallinna Linnavalitsus 2005. aastal, kui raseduse arvelevõtmise tingimus Tallinna linna sünnitoetuse maksmiseks kehtestati. Vt nt [uudist](#) Tallinna linna veebilehel.

³ Eesti Naistearstide Seltsi 15.08.2015 [vastus](#) rasedusdiagnostikat ja emadushooldust puudutavatele küsimustele.

vajab seetõttu raseduse jälgimisel tavapärasest erinevat taktikat ja ravi. Arsti nõuanne on vajalik ka juhul, kui rase naine tarvitab ravimeid, mis raseduse ajal võivad lootele ohtlikuks osutuda. Lisaks on võimalik rasedat naist nõustada kahjulikest harjumustest loobumise suhtes ning raseduse heaks kuluks vajalike praktikate suhtes.

5. Võib tunduda ebaõiglane, et kõnealune tingimus jätab sünnitoetusest ilma naise, kes enda rasedusest enne 12. rasedusnädalat ei teadnud. Ühelt poolt saab seda põhjendada asjaoluga, et sünnitoetus täidab sündiva lapse ja raseda naise tervise huvides kehtestatud eesmärki vaid siis, kui sünnitoetust saavad isikud, kes on rasedusega enne 12. rasedusnädalat arvele võtnud ja olnud arsti regulaarsel jälgimisel. Kui rasedusega arvelevõtmise tingimuse osas kehtiks erand, st teatud juhtudel seda tingimust täita ei tuleks, jääks see eesmärk saavutamata.

6. Teisalt tuleb arvestada, et tegemist on toetusega, mida Tallinn maksab vabatahtlikult oma eelarvest. Ei PS-st ega ühestki seadusest ei tulene kohalikele omavalitsustele kohustust sünnitoetust maksta. Samuti ei ole tegemist toetusega puudust kannatavatele isikutele, kuna sünnitoetust makstakse sõltumata sellest, kas taotlejal või tema perel on piisavalt rahalisi vahendeid toimetulekuks. Kuigi ka kohalikud omavalitsused peavad oma õigusloomes võrdse kohtlemise nõuet arvestama, ei ole võrdse kohtlemise aspektist kõik kohaliku omavalitsuse toetused ühesugused: Riigikohus on leidnud, et toetuste puhul nagu Tallinna sünnitoetus on kohalikul omavalitsusel suurem vabadus otsustada, kas, kellele ja mis tingimustel seda maksta.⁴

7. Öeldu ei tähenda aga seda, et kohalik omavalitsus võiks oma eelarvest sotsiaaltoetuste maksmiseks kehtestada meelevaldseid tingimusi. Samuti ei tähenda see seda, et mõne spetsiifilise isikute grupi jaoks ei võiks rasedusega arvelevõtmist puudutav tingimus osutuda ebamõistlikuks ja põhjendamatuks. Seda ei ole aga võimalik hinnata siis, kui küsimus on normi abstraktsest kooskõlast PS-ga, nagu praegu. Iga sellist erandlikku olukorda tuleks eraldi analüüsida. Kokkuvõtvalt võib aga öelda, et kõnealuse tingimuse kehtestamiseks on olemas kaalukad põhjused, mistõttu ei ole see vastuolus PS § 12 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõttega.

Loodan, et antud selgitustest oli Teile abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Angelika Sarapuu 693 8427
Angelika.Sarapuu@oiguskantsler.ee

---

⁴ Riigikohus on leidnud, et kui tegemist ei ole toetuste või teenustega puudust kannatavatele isikutele ega seesuguse toetuse või teenusega, mida isik saaks omavalitsuselt viimasel lasuva kohustusliku ülesande tõttu nõuda, on kohalik omavalitsus oma valikutes võrdsuspõhiõiguse piiramisel vabam. – Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus asjas nr [3-4-1-11-10](#), p 62.